

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	21
---------------------	----

Część pierwsza

WIADOMOŚCI WSTĘPNE NAUKA O USTAWIE KARNEJ

ROZDZIAŁ I. Pojęcie i funkcje prawa karnego	27
1. Definicja prawa karnego	27
2. Funkcje prawa karnego	28
Literatura uzupełniająca	31
ROZDZIAŁ II. Prawo karne oraz jego miejsce w systemie nauk penalnych	32
1. Prawo karne materialne a inne skodyfikowane dyscypliny prawa karnego ..	32
2. Nauka prawa karnego a nauki z nią powiązane	33
3. Rozwój nauki prawa karnego – rys historyczny	35
Literatura uzupełniająca	37
ROZDZIAŁ III. Podstawowe zasady prawa karnego	38
1. Uwagi wprowadzające	38
2. <i>Nullum crimen sine lege</i>	39
3. <i>Nullum crimen sine periculo sociali</i>	41
4. <i>Nullum crimen sine culpa</i>	42
5. <i>Nulla poena sine lege</i>	43
6. <i>Lex retro non agit</i>	44
7. Zasada humanitaryzmu	45
Literatura uzupełniająca	46
ROZDZIAŁ IV. Źródła prawa karnego	47
1. Uwagi wprowadzające	47
2. Konstytucja oraz akty prawa międzynarodowego jako źródła prawa karnego	48
3. Ustawa karna i jej struktura	49
4. Pozakodeksowe prawo karne	50
Literatura uzupełniająca	51

ROZDZIAŁ V. Struktura przepisu (normy) prawa karnego	53
1. Przepis a norma prawa karnego	53
2. Przepis typizujący czyn zabroniony i jego struktura	54
2.1. Uwagi wprowadzające	54
2.2. Rodzaje dyspozycji	55
2.3. Rodzaje sankcji	57
3. Normy sankcjonowane i sankcjonujące	58
4. Wykładnia przepisów prawa karnego	60
Literatura uzupełniająca	61
ROZDZIAŁ VI. Zasady obowiązywania ustawy karnej	63
1. Obowiązywanie ustawy karnej w czasie	63
1.1. Temporalne granice obowiązywania ustawy	63
1.2. Czas popełnienia przestępstwa a zasada <i>lex retro non agit</i>	64
1.3. Kolidzja ustaw w czasie	65
2. Obowiązywanie ustawy karnej w przestrzeni	68
2.1. Miejsce popełnienia czynu zabronionego	68
2.2. Obowiązywanie ustawy karnej za przestępstwa popełnione na terytorium Polski	69
2.3. Obowiązywanie polskiej ustawy karnej za przestępstwa popełnione za granicą	70
Literatura uzupełniająca	71
Część druga	
NAUKA O PRZESTĘPSTWIE	
ROZDZIAŁ VII. Pojęcie przestępstwa i jego struktura	75
1. Definicja przestępstwa	75
2. Przestępstwo jako czyn człowieka	76
3. Materialna cecha przestępstwa	80
4. Przestępstwo jako czyn zabroniony	82
5. Przestępstwo jako czyn zawiniony	83
Literatura uzupełniająca	85
ROZDZIAŁ VIII. Przedmiot prawnokarnej ochrony	87
1. Pojęcie dobra prawnego	87
2. Ochrona dobra prawnego przed jego naruszeniem oraz narażeniem na niebezpieczeństwo	88
3. Społeczna szkodliwość jako cecha zachowań godzących w dobra chronione prawem	91
Literatura uzupełniająca	92
ROZDZIAŁ IX. Typizacja przestępstw oraz jej elementy	94
1. Podmiot przestępstwa	94
1.1. Uwagi wprowadzające	94
1.2. Wiek sprawcy jako przesłanka odpowiedzialności karnej	95
1.3. Podział przestępstw ze względu na podmiot	97

2. Znamiona strony przedmiotowej	99
2.1. Charakterystyka zachowania sprawcy	99
2.2. Okoliczności modalne typu czynu zabronionego	100
2.3. Skutek jako znamię strony przedmiotowej	100
2.4. Związek przyczynowy oraz koncepcje jego ujmowania w prawie karnym ..	102
2.5. Zaniechanie jako postać czynu zabronionego	106
2.6. Problematyka obiektywnego przypisania	108
3. Znamiona strony podmiotowej	114
3.1. Uwagi wprowadzające	114
3.2. Umyślność i nieumyślność czynu zabronionego	116
3.3. Umyślny czyn zabroniony	116
3.3.1. Zamiar bezpośredni (<i>dolus directus</i>)	118
3.3.2. Zamiar ewentualny (<i>dolus eventualis</i>)	120
3.4. Nieumyślny czyn zabroniony	122
3.4.1. Brak zamiaru	123
3.4.2. Niezachowanie wymaganej ostrożności	124
3.4.3. Związek między nieostrożnością a realizacją znamion typu	127
3.4.4. Przewidywalność popełnienia czynu zabronionego	128
3.5. Kombinacja strony podmiotowej	133
4. Podstawowe i zmodyfikowane typy przestępstw	134
4.1. Uwagi wprowadzające	134
4.2. Znamiona typu podstawowego	134
4.3. Znamiona tworzące typ zmodyfikowany	135
Literatura uzupełniająca	136
ROZDZIAŁ X. Bezprawność czynu oraz okoliczności ją wyłączające ...	138
1. Pojęcie bezprawności	138
2. Okoliczności wyłączające bezprawność (kontratypy)	140
2.1. Uwagi wprowadzające	140
2.2. Obrona konieczna	142
2.2.1. Funkcja obrony koniecznej i jej struktura	142
2.2.2. Przekroczenie granic obrony koniecznej	147
2.2.3. Ochrona osoby działającej w interwencyjnej obronie koniecznej ..	152
2.3. Stan wyższej konieczności jako kontratyp	154
2.3.1. Dwie funkcje stanu wyższej konieczności	154
2.3.2. Kolidzja dóbr oraz kryteria jej rozwiązywania	155
2.3.3. Niebezpieczeństwo grożące dobru prawnemu	157
2.3.4. Zasady poświęcania kolidującego dobra	158
2.4. Dozwolone ryzyko nowatorskie	159
2.4.1. Dawne i nowe ujęcie dozwolonego ryzyka nowatorskiego	159
2.4.2. Przeprowadzenie eksperymentu jako przesłanka dopuszczalności ryzyka	161
2.4.3. Eksperyment medyczny	163
2.5. Kontratypy części szczególnej Kodeksu karnego	164
2.5.1. Dozwolona krytyka (art. 213 k.k.)	164
2.5.2. Niezawiadomienie o przestępstwie (art. 240 § 2 k.k.)	165
2.5.3. Odmowa wykonania rozkazu (art. 344 k.k.)	165

2.6. Kontratypy pozaustawowe	166
2.6.1. Zgoda pokrzywdzonego (dysponenta dobra prawnego)	166
2.6.2. Karcenie w celach wychowawczych	168
2.6.3. Dozwolone ryzyko sportowe	169
2.6.4. Dozwolony zabieg medyczny o charakterze nielecznicznym	170
Literatura uzupełniająca	172
ROZDZIAŁ XI. Wina oraz okoliczności ją wyłączające	174
1. Teorie winy we współczesnej dogmatyce prawa karnego	174
1.1. Teorie psychologiczne	174
1.2. Teorie normatywne	176
1.3. W poszukiwaniu nowych teorii winy	177
2. Okoliczności wyłączające lub umniejszające winę	178
2.1. Uwagi wprowadzające	178
2.2. Stan wyższej konieczności wyłączający winę	179
2.3. Błąd sprawcy a wyłączenie winy	180
2.3.1. Dwie postacie błędu co do ustawowych znamion oraz ich funkcje	182
2.3.2. Błąd co do ustawowych znamion a strona podmiotowa czynu zabronionego	183
2.3.3. Błąd co do znamion wyrażających klauzule normatywne	187
2.3.4. Błąd co do znamienia tworzącego typ zmodyfikowany	188
2.4. Błąd co do kontratypu	193
2.5. Błąd co do okoliczności wyłączającej winę	195
2.6. Błąd co do prawa	196
2.6.1. Błąd co do prawa a zasada <i>ignorantia iuris nocet</i>	196
2.6.2. Obiektywna oraz subiektywna rozpoznawalność bezprawności	197
2.6.3. Pierwotna oraz wtórna nieświadomość bezprawności	198
2.6.4. Usprawiedliwiona nieświadomość bezprawności	199
2.7. Niepoczytalność	200
2.7.1. Geneza niepoczytalności oraz jej konsekwencje	201
2.7.2. Ograniczona poczytalność	202
2.7.3. Wprawienie się w stan niepoczytalności a zasada winy	203
2.8. Nieletność	204
Literatura uzupełniająca	205
ROZDZIAŁ XII. Etapy realizacji przestępstwa (formy stadialne)	207
1. Uwagi wstępne	207
2. Dokonanie	208
3. Usiłowanie	208
3.1. Znamiona usiłowania i jego konsekwencje	208
3.2. Usiłowanie udolne i nieudolne	212
3.3. Usiłowanie ukończone i nieukończone	215
3.4. Usiłowanie a narażenie na niebezpieczeństwo	218
4. Przygotowanie	220
4.1. Istota oraz znamiona przygotowania	220
4.2. Przygotowanie a elementy przestępnego współdziałania	221

4.3. Karalność przygotowania	223
Literatura uzupełniająca	225
ROZDZIAŁ XIII. Formy współdziałania przestępnego	226
1. Uwagi wprowadzające	226
2. Tak zwane sprawcze formy popełnienia czynu zabronionego	229
2.1. Sprawstwo	229
2.2. Współsprawstwo	229
2.3. Sprawstwo kierownicze	233
2.4. Sprawstwo polecające	234
3. Tak zwane niesprawcze formy popełnienia czynu zabronionego	236
3.1. Podżeganie	236
3.2. Pomocnictwo	239
3.3. Podżeganie i pomocnictwo a zagadnienia strony podmiotowej	242
4. Indywidualizacja odpowiedzialności osób uczestniczących w popełnieniu przestępstwa	243
4.1. Uwagi wprowadzające	243
4.2. Indywidualizacja odpowiedzialności a okoliczności osobiste	245
4.3. Współdziałanie przy przestępstwach indywidualnych	248
5. Czynnny żal współdziałającego	250
Literatura uzupełniająca	251
ROZDZIAŁ XIV. Zbieg przepisów ustawy oraz zbieg przestępstw	253
1. Pojęcie jedności i wielości czynów	253
1.1. Ten sam czyn jako podstawa jednego przestępstwa	253
1.2. Kryteria jedności i wielości czynów	253
1.3. Jeden czyn a wielość zachowań – konstrukcja czynu ciągłego	254
1.3.1. Uwagi wprowadzające	254
1.3.2. Krótkie odstępy czasu	257
1.3.3. Powzięty z góry zamiar	259
1.3.4. Konsekwencje prawne konstrukcji czynu ciągłego	260
2. Zbieg przepisów oraz jego postacie	261
2.1. Uwagi wprowadzające	261
2.2. Rzeczywisty zbieg przepisów	262
2.2.1. Zbieg podlegający uwzględnieniu (zbieg właściwy)	262
2.2.2. Zbieg pomijalny (zbieg niewłaściwy)	263
2.3. Pozorny zbieg przepisów	264
3. Zbieg przestępstw oraz jego postacie	265
3.1. Właściwy zbieg przestępstw	266
3.1.1. Realny zbieg przestępstw	266
3.1.2. Ciąg przestępstw	267
3.2. Niewłaściwy zbieg przestępstw (tzw. zbieg pozorny)	269
Literatura uzupełniająca	270

Część trzecia

NAUKA O KARZE, ŚRODKACH KARNYCH I ZASADACH WYMIARU

ROZDZIAŁ XV. Pojęcie oraz cele kary kryminalnej	275
1. Pojęcie kary	275
2. Racjonalizacja i teorie kary	277
3. Cele i funkcje kary	280
Literatura uzupełniająca	284
ROZDZIAŁ XVI. Kary	285
1. Ogólna charakterystyka katalogu kar	285
2. Kara grzywny	287
3. Kara ograniczenia wolności	292
4. Kara pozbawienia wolności	295
5. Sekwencja kar (kara pozbawienia wolności i kara ograniczenia wolności) ..	299
6. Kara 25 lat pozbawienia wolności	300
7. Kara dożywotniego pozbawienia wolności	301
Literatura uzupełniająca	303
ROZDZIAŁ XVII. Środki karne	305
1. Uwagi ogólne	305
2. Pozbawienie praw publicznych	309
3. Zakaz zajmowania określonego stanowiska, wykonywania określonego zawodu lub prowadzenia określonej działalności gospodarczej	310
4. Zakaz prowadzenia działalności związanej z wychowaniem, leczeniem, edukacją małoletnich lub opieką nad nimi	312
5. Zakaz przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, zakaz kontaktowania się z określonymi osobami, zakaz zbliżania się do określonych osób lub zakaz opuszczania określonego miejsca pobytu	312
6. Zakaz wstępu na imprezę masową	313
7. Zakaz wstępu do ośrodków gier i uczestnictwa w grach hazardowych	314
8. Nakaz okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym	315
9. Zakaz prowadzenia pojazdów	315
10. Świadczenia pieniężne	318
11. Podanie wyroku do publicznej wiadomości	319
Literatura uzupełniająca	320
ROZDZIAŁ XVIII. Przepadek i środki kompensacyjne	322
1. Uwagi ogólne	322
2. Przepadek	322
2.1. Uwagi ogólne	322
2.2. Przepadek przedmiotów	323
2.3. Przepadek korzyści majątkowej	326
3. Obowiązek naprawienia szkody i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę ...	328
4. Nawiązka	330
Literatura uzupełniająca	332

ROZDZIAŁ XIX. Środki związane z poddaniem sprawcy próbie	334
1. Pojęcie i systemy probacji	334
2. Warunkowe umorzenie postępowania	336
2.1. Uwagi wstępne	336
2.2. Przesłanki stosowania	337
2.3. Okres, obowiązki i skutki przebiegu próby	339
3. Warunkowe zawieszenie wykonania kary	341
3.1. Uwagi wstępne	341
3.2. Przesłanki stosowania	342
3.3. Okres próby i obowiązki okresu próby	343
3.4. Grzywna	345
3.5. Skutki przebiegu okresu próby	346
3.6. Probacyjna zamiana kary pozbawienia wolności	347
4. Warunkowe przedterminowe zwolnienie	348
4.1. Uwagi wstępne	348
4.2. Przesłanki stosowania	349
4.3. Okres próby, obowiązek okresu próby i skutki jej przebiegu	351
4.4. Skrócenie wykonywania kary ograniczenia wolności i środków karnych	352
Literatura uzupełniająca	353
ROZDZIAŁ XX. Wymiar kary	355
1. Sądowy a ustawowy wymiar kary	355
2. Zasady wymiaru kary	356
2.1. Zasada względnej swobody sądu	356
2.2. Zasada humanitaryzmu i indywidualizacji kary	357
2.3. Zasada zaliczania rzeczywistego pozbawienia wolności na poczet orzeczonych kar	357
2.4. Zasada oznaczoności kar i środków karnych	358
3. Ogólne dyrektywy wymiaru kary	358
3.1. Uwagi wstępne	358
3.2. Dyrektywa stopnia winy	360
3.3. Dyrektywa stopnia społecznej szkodliwości czynu	361
3.4. Dyrektywa prewencji szczególnej	362
3.5. Dyrektywa pozytywnej prewencji ogólnej	363
3.6. Kwestia priorytetów dyrektyw	363
3.7. Okoliczności wpływające na wymiar kary i środka karnego	365
4. Dyrektywy szczególne	366
4.1. Dyrektywy wymiaru kary względem nieletnich i młodocianych	366
4.2. Dyrektywy dotyczące określonego rodzaju kar i środków karnych	367
4.3. Dyrektywy preferencji kar nieizolacyjnych i środków karnych	368
Literatura uzupełniająca	369
ROZDZIAŁ XXI. Nadzwyczajne złagodzenie i nadzwyczajne zaostrenie kary	371
1. Nadzwyczajne złagodzenie kary	371
1.1. Uwagi wstępne	371
1.2. Fakultatywne nadzwyczajne złagodzenie kary	372

1.3. Obligatoryjne nadzwyczajne złagodzenie kary	374
1.4. Sposób nadzwyczajnego złagodzenia	375
2. Nadzwyczajne obostrzenie kary	377
2.1. Uwagi wstępne	377
2.2. Recydywa i jej rodzaje	378
2.2.1. Pojęcie recydywy	378
2.2.2. Recydywa szczególna podstawowa	379
2.2.3. Recydywa szczególna wielokrotna	380
2.3. Inne przypadki nadzwyczajnego obostrzenia kary	382
2.3.1. Przestępstwo jako stałe źródło dochodu lub o charakterze zorganizowanym bądź terrorystycznym (art. 65)	382
2.3.2. Ciąg przestępstw	384
2.3.3. Niektóre przypadki przestępstw komunikacyjnych	384
2.3.4. Chulięgański charakter występku	385
3. Zbieg podstaw nadzwyczajnego wymiaru kary	385
Literatura uzupełniająca	386

ROZDZIAŁ XXII. Uchylenie karalności i darowanie kary.

Zatarcie skazania	387
1. Okoliczności uchylające karalność i darowanie kary – uwagi wstępne	387
2. Przedawnienie	389
2.1. Istota i uzasadnienie przedawnienia	389
2.2. Przedawnienie karalności	391
2.3. Przedawnienie wykonania kary	392
2.4. Spoczywanie biegu przedawnienia	393
2.5. Wyłączenie biegu przedawnienia	394
3. Abolicja, amnestia	395
4. Ułaskawienie	397
5. Zatarcie skazania	398
5.1. Istota zatarcia skazania	398
5.2. Tryby zatarcia skazania	399
5.3. Zbiegi skazań	400
Literatura uzupełniająca	400

ROZDZIAŁ XXIII. Środki zabezpieczające	401
1. Uwagi wstępne	401
2. Rodzaje środków zabezpieczających przewidziane w Kodeksie karnym	403
3. Zasady stosowania środków zabezpieczających	405
Literatura uzupełniająca	408

ROZDZIAŁ XXIV. Zasady traktowania i środki stosowane wobec nieletnich	409
1. Kształtowanie się zasad traktowania nieletnich	409
2. Podstawy stosowania środków wychowawczych i opiekuńczych	411
2.1. Demoralizacja	411
2.2. Czyn karalny	412

3. Środki stosowane wobec nieletnich	413
3.1. Środki wychowawcze	413
3.2. Środki poprawcze	415
3.3. Odpowiedzialność karna nieletnich	417
Literatura uzupełniająca	419

Część czwarta

ZAKRES PENALIZACJI CZĘŚCI SZCZEGÓLNEJ KODEKSU KARNEGO

UWAGI WPROWADZAJĄCE	423
ROZDZIAŁ XXV. Przepięstwa przeciwko pokojowi, ludzkości oraz przepięstwa wojenne	424
1. Uwagi ogólne	424
2. Wszczęcie wojny	424
3. Eksterminacja	425
4. Udział w masowym zamachu na ludność	425
5. Przemoc wobec grupy osób	426
6. Stosowanie środków masowej zagłady	426
7. Wytwarzanie środka masowej zagłady	426
8. Atak na obiekt niebroniony	427
9. Zabójstwo wojenne	427
10. Przepiętne naruszenie prawa międzynarodowego	428
11. Niszczenie dóbr kultury	428
12. Bezprawne używanie znaku Czerwonego Krzyża	429
13. Nawoływanie do popełnienia przepięstw z rozdziału XVI Kodeksu karnego	429
14. Dopuszczenie do popełnienia niektórych przepięstw z rozdziału XVI Kodeksu karnego	430
Literatura uzupełniająca	430
ROZDZIAŁ XXVI. Przepięstwa przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej ..	431
1. Uwagi ogólne	431
2. Zamach stanu	431
3. Przemoc wobec konstytucyjnego organu państwa	432
4. Zdrada dyplomatyczna	432
5. Szpiegostwo	433
6. Dezinformacja wywiadowcza	433
7. Znieważenie Narodu	434
8. Zamach na Prezydenta RP	434
9. Czynna napaść na Prezydenta RP	435
10. Czynna napaść na przedstawiciela obcego państwa	435
11. Publiczne znieważenie godła	436
Literatura uzupełniająca	436

ROZDZIAŁ XXVII. Przepięstwa przeciwko obronności	438
1. Uwagi ogólne	438
2. Zamach terrorystyczny	438
3. Podjęcie służby w obcym wojsku	438
4. Prowadzenie zaciągu	439
5. Uchylenie się od służby wojskowej	440
6. Niezgłoszenie się do poboru	440
7. Uchylenie się od pełnienia służby zastępczej	441
Literatura uzupełniająca	441
ROZDZIAŁ XXVIII. Przepięstwa przeciwko życiu i zdrowiu	442
1. Uwagi ogólne	442
2. Zabójstwo	442
3. Dzieciobójstwo	447
4. Eutanazja	447
5. Namowa do samobójstwa	448
6. Przerwanie ciąży	449
7. Przerwanie ciąży bez zgody	450
8. Nieumyślne spowodowanie śmierci	450
9. Ciężkie uszkodzenie ciała	451
10. Uszkodzenie ciała	453
11. Uszkodzenie ciała dziecka poczętego	454
12. Bójka i pobicie	454
13. Użycie w bójce niebezpiecznego narzędzia	456
14. Narażenie na niebezpieczeństwo	456
15. Narażenie na zarażenie	457
16. Nieudzielenie pomocy	458
Literatura uzupełniająca	459
ROZDZIAŁ XXIX. Przepięstwa przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu	461
1. Uwagi ogólne	461
2. Sprowadzenie niebezpiecznego zdarzenia	461
3. Sprowadzenie bezpośredniego niebezpieczeństwa	462
4. Sprowadzenie niebezpieczeństwa dla życia	463
5. Finansowanie przestępstw o charakterze terrorystycznym	464
6. Piractwo	464
7. Umieszczenie na statku niebezpiecznego urządzenia	465
8. Uzbrojenie statku w celu dokonania rabunku	465
9. Wyrób niebezpiecznych środków	466
Literatura uzupełniająca	466
ROZDZIAŁ XXX. Przepięstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	468
1. Uwagi ogólne	468
2. Katastrofa	468
3. Sprowadzenie niebezpieczeństwa katastrofy	469

4. Wypadek w komunikacji	471
5. Prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości	474
6. Dopuszczenie do ruchu niebezpiecznego pojazdu	475
7. Niezapewnienie bezpieczeństwa ruchu pojazdów mechanicznych	475
Literatura uzupełniająca	476
ROZDZIAŁ XXXI. Przepięstwa przeciwko środowisku	478
1. Uwagi ogólne	478
2. Powodowanie zniszczeń w przyrodzie	478
3. Zanieczyszczenie środowiska	479
4. Składowanie odpadów	480
5. Niewłaściwe postępowanie z materiałami promieniotwórczymi	480
6. Nienależyte utrzymanie urządzeń zabezpieczających	481
7. Uszkadzanie terenu	481
8. Działalność zagrażająca środowisku	482
Literatura uzupełniająca	482
ROZDZIAŁ XXXII. Przepięstwa przeciwko wolności	484
1. Uwagi ogólne	484
2. Pozbawienie wolności	484
3. Dopuszczenie się handlu ludźmi	485
4. Groźba karalna	486
5. Zmuszenie do określonego zachowania	487
6. Utrwalanie wizerunku nagiej osoby	488
7. Wykonanie zabiegu leczniczego bez zgody pacjenta	489
8. Naruszenie miru domowego	490
Literatura uzupełniająca	491
ROZDZIAŁ XXXIII. Przepięstwa przeciwko wolności sumienia i wyznania	493
1. Uwagi ogólne	493
2. Ograniczenie w prawach wyznaniowych	493
3. Złośliwe przeszkadzanie w wykonywaniu aktów religijnych	494
4. Obraza uczuć religijnych	494
Literatura uzupełniająca	495
ROZDZIAŁ XXXIV. Przepięstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	496
1. Uwagi ogólne	496
2. Zgwałcenie	496
3. Doprowadzenie do obcowania z osobą bezradną	498
4. Wykorzystanie seksualne	499
5. Seksualne wykorzystanie małoletniego	500
6. Propozycja spotkania i obcowania płciowego z małoletnim	501
7. Propagowanie zachowań o charakterze pedofilskim	501
8. Kazirodztwo	501
9. Publiczne prezentowanie treści pornograficznych	502

10. Zmuszanie do uprawiania prostytucji	503
11. Stręczycielstwo, kuplerstwo i sutenerstwo	504
Literatura uzupełniająca	504
ROZDZIAŁ XXXV. Przepięstwa przeciwko rodzinie i opiece	506
1. Uwagi ogólne	506
2. Bigamia	506
3. Znęcanie się	506
4. Rozpĳanie małodetniego	507
5. Niealimentacja	508
6. Porzucenie osoby	509
7. Uprowadzenie	509
8. Nielegalna adopcja	510
Literatura uzupełniająca	510
ROZDZIAŁ XXXVI. Przepięstwa przeciwko czci i nietykalności cielesnej	512
1. Uwagi ogólne	512
2. Zniesławienie	512
3. Zniewaga	516
4. Naruszenie nietykalności cielesnej	517
Literatura uzupełniająca	518
ROZDZIAŁ XXXVII. Przepięstwa przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową	519
1. Uwagi ogólne	519
2. Naruszenie praw pracowniczych	519
3. Naruszenie przepisów o ubezpieczeniu społecznym	520
4. Niedopełnienie obowiązków z zakresu bhp	521
5. Niezawiadomienie o wypadku przy pracy	521
Literatura uzupełniająca	522
ROZDZIAŁ XXXVIII. Przepięstwa przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego	523
1. Uwagi ogólne	523
2. Naruszenie nietykalności cielesnej funkcjonariusza	523
3. Czynna napaść na funkcjonariusza publicznego	524
4. Wywieranie wpływu na czynności urzędowe	526
5. Utrudnianie przeprowadzenia kontroli w zakresie ochrony środowiska i inspekcji pracy	526
6. Znieważenie funkcjonariusza	527
7. Podanie się za funkcjonariusza publicznego	528
8. Łapownictwo	528
9. Przekupstwo	530
10. Płatna protekcja bierna	530
11. Płatna protekcja czynna	531
12. Przekroczenie uprawnień przez funkcjonariusza	531
Literatura uzupełniająca	533

ROZDZIAŁ XXXIX. Przestępstwa przeciwko wymiarowi sprawiedliwości	535
1. Uwagi ogólne	535
2. Przemoc i groźba bezprawna	535
3. Fałszywe zeznania	536
4. Fałszywe oskarżenie	537
5. Tworzenie fałszywych dowodów dla podjęcia ścigania o przestępstwo	537
6. Zatajenie dowodów niewinności osoby podejrzanej	537
7. Fałszywe zawiadomienie o przestępstwie	538
8. Poplecznictwo	538
9. Niezawiadomienie o usiłowaniu popełnienia przestępstwa	539
10. Publiczne rozpowszechnianie wiadomości z postępowania przygotowawczego	540
11. Samowolne uwolnienie się osoby pozbawionej wolności	540
12. Bezprawne uwolnienie osoby pozbawionej wolności	541
13. Niestosowanie się do orzeczonego przez sąd zakazu	541
14. Użycie przemocy wobec świadka	542
15. Wymuszenie zeznań	543
16. Znęcanie się nad osobą pozbawioną wolności	543
Literatura uzupełniająca	544
ROZDZIAŁ XL. Przestępstwa przeciwko wyborom i referendum	546
1. Uwagi ogólne	546
2. Naruszenie prawa związane z wyborami	546
3. Użycie przemocy w związku z wyborami	547
4. Użycie przemocy wobec osoby głosującej	547
5. Łapownictwo wyborcze	547
6. Naruszenie przepisów o tajności głosowania	548
Literatura uzupełniająca	548
ROZDZIAŁ XLI. Przestępstwa przeciwko porządkowi publicznemu	549
1. Uwagi ogólne	549
2. Wzięcie zakładnika	549
3. Branie udziału w zbiegowisku publicznym	550
4. Publiczne nawoływanie do popełnienia przestępstwa	550
5. Publiczne propagowanie faszyzmu	550
6. Publiczne znieważenie grupy ludności	551
7. Branie udziału w zorganizowanej grupie przestępczej	551
8. Udaremnienie przeprowadzenia zebrania	553
9. Znieważenie pomnika	553
10. Profanacja zwłok	554
11. Bezprawny wyrób broni palnej	554
12. Bezprawne przekroczenie granicy	555
13. Ułatwianie pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	555
Literatura uzupełniająca	555

ROZDZIAŁ XLII. Przepięstwa przeciwko ochronie informacji	557
1. Uwagi ogólne	557
2. Ujawnienie lub wykorzystanie informacji o klauzuli „tajne” lub „ścięle tajne”	557
3. Ujawnienie informacji	558
4. Naruszenie tajemnicy korespondencji	559
5. Niszczenie zapisu istotnej informacji	560
6. Niszczenie danych informatycznych	560
7. Niszczenie danych informatycznych o szczególnym znaczeniu	561
8. Zakłócenie systemu komputerowego	561
9. Umożliwienie włamania się do systemu komputerowego	561
Literatura uzupełniająca	562
ROZDZIAŁ XLIII. Przepięstwa przeciwko wiarygodności dokumentów	564
1. Uwagi ogólne	564
2. Materialny fałsz dokumentu	564
3. Fałsz intelektualny	566
4. Wyłudzenie poświadczania nieprawdy	566
5. Użycie dokumentu poświadczającego nieprawdę	567
6. Zbycie dokumentu stwierdzającego tożsamość	567
7. Posługiwanie się cudzym dokumentem stwierdzającym tożsamość	567
8. Niszczenie dokumentu	568
9. Niszczenie znaków granicznych	568
Literatura uzupełniająca	569
ROZDZIAŁ XLIV. Przepięstwa przeciwko mieniu	571
1. Uwagi ogólne	571
2. Kradzież	571
3. Kradzież z włamaniem	572
4. Rozbój	573
5. Kradzież rozbójnicza	574
6. Wymuszenie rozbójnicze	575
7. Przywłaszczenie	575
8. Uruchomienie na cudzy rachunek impulsów telefonicznych	576
9. Oszustwo	576
10. Oszustwo komputerowe	577
11. Uszkodzenie cudzej rzeczy	577
12. Krótkotrwały zabór pojazdu mechanicznego	578
13. Wyrąb drzewa w lesie	578
14. Pasterstwo	580
Literatura uzupełniająca	580
ROZDZIAŁ XLV. Przepięstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu ...	583
1. Uwagi ogólne	583
2. Nadużycie zaufania	584
3. Przyjęcie korzyści w zamian za zachowanie mogące wyrządzić szkodę	586
4. Oszustwo gospodarcze	588

5. Oszustwo ubezpieczeniowe	590
6. Pranie brudnych pieniędzy	591
7. Udaremnienie zaspokojenia wierzyciela	593
8. Wykorzystywanie prawa w celu pokrzywdzenia wierzycieli	596
9. Faworyzowanie jednego z wierzycieli	597
10. Nieprowadzenie dokumentacji działalności gospodarczej	599
11. Lichwa	600
12. Udaremnienie przetargu	601
13. Fałszowanie znaków identyfikacyjnych	603
Literatura uzupełniająca	604
ROZDZIAŁ XLVI. Przestępstwa przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi	608
1. Uwagi ogólne	608
2. Fałszowanie pieniędzy	608
3. Rozpowszechnianie nieprawdziwych informacji	610
4. Puszczanie w obieg fałszywego pieniądza	610
5. Fałszowanie znaku wartościowego	611
6. Fałszowanie znaku urzędowego	611
7. Fałszowanie narzędzi pomiarowych	611
Literatura uzupełniająca	612
Literatura podstawowa	613
Skorowidz	617